

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 03.10.2012, sp. zn. 7 Tdo 1116/2012, ECLI:CZ:NS:2012:7.TDO.1116.2012.1

Číslo: 5/2014

Právní věta: I. Lékař nebo jiný zdravotník je povinen podle § 51 odst. 1 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů, zachovat mlčenlivost o všech skutečnostech, o kterých se dozvěděl v souvislosti s poskytováním zdravotních služeb. Informace, které podléhají povinnosti mlčenlivosti podle citovaného ustanovení zákona o zdravotních službách, je nutné pro trestní stíhání vyžadovat se souhlasem soudu postupem podle § 8 odst. 5 tr. ř. pouze tehdy, když se na trestný čin nevztahuje oznamovací povinnost podle § 368 tr. zákoníku. II. Nahrávka telefonického rozhovoru mezi poškozeným a zaměstnancem zdravotnického operačního střediska může být důkazem ve smyslu § 89 odst. 2 tr. ř. V případě, že se k trestnímu stíhání pachatele nevyžaduje souhlas poškozeného, není ani použitelnost tohoto důkazu podmíněna jeho souhlasem, byť by se obsah předmětného záznamu dotýkal informací o jeho zdravotním stavu, které jsou jinak součástí práva na ochranu soukromého života. Dosažení účelu trestního řízení může být totiž spojeno s nezbytným zásahem do osobnostních práv poškozeného (např. do jeho práva rozhodnout podle vlastního uvážení o zpřístupnění uvedených informací) za předpokladu, že to vyžaduje veřejný zájem na objasnění trestného činu a na potrestání jeho pachatele (zejména jde-li o zájem na ochraně života a zdraví). Tento zásah však nesmí být v rozporu s principem proporcionality.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 03.10.2012

Spisová značka: 7 Tdo 1116/2012

Číslo rozhodnutí: 5

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Důkaz, Oznamovací povinnost, Povinnost mlčenlivosti

Předpisy: § 368 tr. zákoníku

§ 51 předpisu č. 371/2011Sb.

§ 8 odst. 5 tr. ř.

§ 89 odst. 2 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněné I. B. proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 21. 3. 2012, sp. zn. 5 To 25/2012, v trestní věci vedené u Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci pod sp. zn. 29 T 7/2011.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci ze dne 29. 11. 2011, sp. zn. 29 T 7/2011, byla obviněná I. B. uznána vinnou pokusem zločinu vraždy podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku, § 140 odst. 1 tr. zákoníku a odsouzena podle § 140 odst. 1 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody na třináct let, pro jehož výkon byla podle § 56 odst. 2 písm. d) tr. zákoníku zařazena do věznice se zvýšenou ostrahou. Navíc bylo obviněné podle § 99 odst. 2 písm. b), odst. 4 tr. zákoníku uloženo protialkoholní ambulantní ochranné léčení. Výrokem podle § 229 odst. 1 tr. ř. bylo rozhodnuto o uplatněném nároku na náhradu škody.

Skutek spočíval podle zjištění Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci v podstatě v tom, že obviněná dne 6. 12. 2010 kolem 18.20 hodin ve V., J. 1196, v bytě č. 11, po předchozím požití alkoholických nápojů záměrně napadla poškozeného D. L. dvěma úderý kuchyňským nožem o délce čepele minimálně 11 cm, které vedla proti levé polovině hrudníku poškozeného, způsobila mu tak dvě bodnořezné rány podrobně popsané ve výroku o vině, přičemž tato zranění vyžadovala operační revizi s hospitalizací do 8. 12. 2010 a další léčení v trvání sedmi až deseti dnů. Podle zjištění Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci obviněná mohla poškozenému reálně přivodit i další podstatně závažnější poranění, které mohlo vést k úmrtí poškozeného v důsledku vykrvácení či jiných potíží, k čemuž nedošlo zejména proto, že nůž při jednom z úderů byl při průniku tělem poškozeného zastaven tuhou tkání hrudní stěny.

Odvolání obviněné směřující proti výroku o vině bylo usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 21. 3. 2012, sp. zn. 5 To 25/2012, podle § 256 tr. ř. zamítnuto.

Obviněná podala prostřednictvím obhájce v zákonné lhůtě dovolání proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci. Výrok o zamítnutí odvolání napadla s odkazem na důvody dovolání uvedené v § 265b odst. 1 písm. b), g) tr. ř. V mezích dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. b) tr. ř. namítla podjatost, pro kterou podle jejího názoru byl z rozhodování vyloučen předseda senátu Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci. V mezích dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. neuplatnila žádnou relevantní námitku, neboť s tímto dovolacím důvodem spojila pouze výhrady proti skutkovým zjištěním soudů, konkrétně proti zjištění, že je osobou totožnou s pachatelem činu, přičemž vyjádřila názor, že toto zjištění se zakládá na procesně nepoužitelných důkazech. Obviněná se dovoláním domáhala toho, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí obou soudů a aby ji zprostil obžaloby.

Nejvyšší soud shledal, že z hlediska dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. b) tr. ř. je dovolání zjevně neopodstatněné a že z hlediska dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. bylo podáno z jiného důvodu, než je uveden v § 265b tr. ř.

Především pokládá Nejvyšší soud za nutné připomenout, že dovolání není žádný další běžný opravný prostředek v procesu trestního řízení. Jde o mimořádný opravný prostředek, který na rozdíl od odvolání není možné podat z jakéhokoli důvodu, ale v dané věci jen z některého z důvodů uvedených v § 265b odst. 1 písm. a) až 1) tr. ř. Podat dovolání z jiného důvodu je vyloučeno. Přitom nestačí deklarovat zákonný dovolací důvod jen formálním odkazem na některé z těchto ustanovení. Zároveň je nutné, aby uplatněné námitky odpovídaly zákonnému dovolacímu důvodu také svým obsahem.

Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení.

Obviněná neuplatnila žádnou námitku v tom smyslu, že by skutková zjištění Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci nenaplněovala znaky pokusu zločinu vraždy podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku, § 140 odst. 1 tr. zákoníku. Pouze takto koncipované námitky by odpovídaly dovolacímu

důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Obviněná spojila s tímto dovolacím důvodem v celém rozsahu výlučně jen skutkové námitky týkající se skutkového zjištění, že byla osobou totožnou s pachatelem napadení poškozeného. Tím se dovolání obviněné ocitlo mimo zákonný dovolací důvod. Obviněná sice tento dovolací důvod formálně deklarovala, ale jinak uplatnila pouze námitky, které mu svým obsahem neodpovídají a nejsou pod něj podřaditelné.

Do skutkových zjištění soudů prvního a druhého stupně Nejvyšší soud zásadně nezasahuje. Učinit tak může jen zcela výjimečně, odůvodňuje-li to extrémní rozpor mezi skutkovými zjištěními soudů a provedenými důkazy. V takovém případě je totiž třeba dát průchod ústavně garantovanému základnímu právu obviněného na spravedlivý proces. Extrémní rozpor mezi skutkovými zjištěními soudů a provedenými důkazy je dán zejména tehdy, když skutková zjištění soudů nemají obsahovou spojitost s důkazy, když skutková zjištění soudů nevyplývají z důkazů při žádném z logicky přijatelných způsobů jejich hodnocení, když skutková zjištění soudů jsou opakem toho, co je obsahem důkazů, na jejichž podkladě byla tato zjištění učiněna, apod. Zmíněný rozpor může nastat i v případě, že skutková zjištění soudů jsou založena na úkonech, které jsou zatíženy tak závažnými vadami, že tyto úkony nelze použít jako důkaz, a buď tu nejsou žádné další důkazy anebo zbývající důkazy nepostačují k tomu, aby jen na jejich podkladě obstála skutková zjištění soudů.

Mezi skutkovými zjištěními Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci, z nichž v napadeném usnesení vycházel také Vrchní soud v Olomouci, na straně jedné a provedenými důkazy na straně druhé rozhodně není žádný extrémní rozpor. Takový rozpor nevystává ani v důsledku namítané nepoužitelnosti některých důkazů.

Podstatou důkazní situace bylo v dané věci to, že obviněná popírala jakékoli napadení poškozeného a že poškozený v postavení svědka jako druh obviněné v přípravném řízení využil svého práva odepřít výpověď a nevypovídal a v hlavním líčení nakonec vypovídal, avšak neusvědčoval obviněnou. Zjištění, že obviněná byla osobou, která napadla poškozeného, soudy vyvodily z jiných důkazů, jimiž byly především svědecké výpovědi zdravotnických pracovníků záchranné služby, kterou telefonicky přivolal poškozený, a svědecké výpovědi policistů zasahujících na místě činu. Tito svědkové potvrdili, že poškozený se na místě, kde kromě obviněné a poškozeného nikdo jiný nebyl, před nimi vyjadřoval tak, že za pachatelku útoku označoval obviněnou.

Obviněná v dovolání namítala nepoužitelnost svědeckých výpovědí zdravotnických pracovníků proto, že byli vázáni mlčenlivostí podle § 55 odst. 2 písm. d) zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů, a že pro jejich výslech nebyly splněny podmínky ustanovení § 8 odst. 5 tr. ř. V tomto ohledu obviněná odkazovala na právní názor Ústavního soudu vyslovený v nálezu ze dne 18. 12. 2006, sp. zn. [I. ÚS 321/06](#). Těmto námitkám Nejvyšší soud nemohl přisvědčit.

Povinnost mlčenlivosti pracovníků ve zdravotnictví byla v době trestního stíhání obviněné upravena v ustanovení § 55 odst. 2 písm. d) zákona č. 20/1966 Sb. (ve znění pozdějších předpisů), podle něhož každý zdravotnický pracovník byl povinen zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o kterých se dověděl při výkonu svého povolání, s výjimkou případů, kdy skutečnost sděloval se souhlasem ošetřované osoby. V citovaném ustanovení bylo zároveň stanoveno, že povinnost oznamovat určité skutečnosti uložená zdravotnickým pracovníkům zvláštním právním předpisem tím není dotčena. Na okraj lze poznamenat, že s účinností od 1. 4. 2012 je zachování mlčenlivosti v souvislosti se zdravotními službami upraveno ustanovením § 51 odst. 1 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách). Podle tohoto ustanovení je poskytovatel zdravotních služeb povinen zachovat mlčenlivost o všech skutečnostech, o kterých se dozvěděl v souvislosti s poskytováním zdravotních služeb. Přitom za porušení povinné mlčenlivosti se podle § 51 odst. 2 písm. d) zákona o zdravotních službách nepovažuje sdělování údajů nebo jiných skutečností pro potřeby trestního řízení způsobem stanoveným předpisy upravujícími trestní řízení a sdělování údajů nebo jiných skutečností při plnění zákonem uložené povinnosti překazit nebo

oznámít spáchání trestného činu.

Pro posouzení věci je rozhodný stav podle zákona č. 20/1966 Sb. (ve znění účinném v době rozhodování soudů). Pokud byli svědkové z okruhu zdravotnických pracovníků záchranné služby vyslýcháni v přípravném řízení, bylo tomu tak za situace, kdy obviněná byla stíhána pro pokus zločinu těžkého ublížení na zdraví podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku, § 145 odst. 1, odst. 2 písm. g) tr. zákoníku. Takto byla také podána obžaloba, avšak Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci při nařízení hlavního líčení upozornil postupem podle § 190 odst. 2 tr. ř. obviněnou a další osoby, kterým doručoval obžalobu, na možnost právního posouzení skutku jako pokusu vraždy podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku, § 140 odst. 1 tr. zákoníku. Lze tedy konstatovat, že hlavní líčení, v němž byli svědkové z okruhu zdravotnických pracovníků záchranné služby opět vyslýcháni, se konalo za situace, kdy obviněná byla stíhána pro pokus zločinu vraždy podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku, § 140 odst. 1 tr. zákoníku. Jak zločin těžkého ublížení na zdraví podle § 145 tr. zákoníku, tak zločin vraždy podle § 140 tr. zákoníku jsou trestnými činy, na které se vztahuje oznamovací povinnost, jejíž nesplnění je trestným činem neoznámení trestného činu podle § 368 odst. 1 tr. zákoníku. Vzhledem k ustanovení § 111 tr. zákoníku se oznamovací povinnost vztahuje i na nedokonaná stadia trestného činu, tj. na přípravu a pokus. Podle § 368 odst. 3 tr. zákoníku oznamovací povinnost podle § 368 odst. 1 tr. zákoníku nemá advokát nebo jeho zaměstnanec, který se dozví o spáchání trestného činu v souvislosti s výkonem advokacie nebo právní praxe, a dále duchovní registrované církve a náboženské společnosti s oprávněním k výkonu zvláštních práv, dozví-li se o spáchání trestného činu v souvislosti s výkonem zpovědního tajemství nebo v souvislosti s výkonem práva obdobného zpovědnímu tajemství. Z toho, že mezi osobami vyňatými z oznamovací povinnosti podle § 368 odst. 1 tr. zákoníku není uveden lékař ani jiný zdravotnický pracovník, jasně vyplývá, že tyto osoby mají oznamovací povinnost podle § 368 odst. 1 tr. zákoníku a že jejich povinnost mlčenlivosti je prolomena oznamovací povinností podle citovaného ustanovení. Pokud se na zdravotnické pracovníky záchranné služby v dané věci vztahovala oznamovací povinnost ohledně činu, který byl kladen za vinu obviněné, pak z toho logicky vyplývá, že ohledně okolností tohoto činu, byť se o nich dověděli při výkonu svého povolání, mohli být vyslýcháni a mohli vypovídat jako svědkové bez jakýchkoli dalších podmínek.

Argumentace nálezem Ústavního soudu ze dne 18. 12. 2006, sp. zn. [I. ÚS 321/06](#), je ve vztahu k posuzovanému případu nepřiléhavá. Právní názor Ústavního soudu ohledně mlčenlivosti zdravotnických pracovníků a ohledně nutnosti dodržení postupu podle § 8 odst. 5 tr. ř., pokud mají být vyslýcháni jako svědci o okolnostech, na které se vztahuje povinnost mlčenlivosti, byl vysloven v kauze, v níž byl obviněný stíhán pro trestný čin ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1, 2 tr. zák. (zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů). Tento trestný čin ovšem nebyl uveden mezi trestnými činy, na které se vztahovala oznamovací povinnost podle tehdy účinného ustanovení § 168 odst. 1 tr. zák. Povinnost mlčenlivosti zdravotnických pracovníků ve věci, v níž rozhodoval Ústavní soud, tedy nebyla dotčena oznamovací povinností podle § 168 odst. 1 tr. zák., a proto bylo možné vyslýchat je jako svědky o okolnostech, na které se vztahovala povinnost mlčenlivosti, pouze za předpokladu, že byly splněny podmínky ustanovení § 8 odst. 5 tr. ř.

Je tedy zřejmé, že v posuzované věci obviněné I. B. nebyly výsledky svědků z okruhu zdravotnických pracovníků záchranné služby vadně provedenými úkony a že výpovědi těchto svědků byly použitelné jako důkaz.

Soudy považovaly za usvědčující důkaz také obsah záznamu telefonického hovoru mezi poškozeným a záchrannou službou, jejíž pomoc si poškozený přivolal prostřednictvím telefonu. Obviněná namítala, že poškozený nedal souhlas k použití tohoto záznamu, označila tento důkaz za nepoužitelný a odkázala na nález Ústavního soudu ze dne 13. 9. 2006, sp. zn. [I. ÚS 191/05](#). V tomto nálezu, kterým bylo rozhodnuto v civilní kauze týkající se ochrany osobnosti, Ústavní soud vyslovil právní názor, že „magnetofonový záznam telefonického hovoru fyzických osob je záznamem projevů osobní povahy hovořících osob a takový záznam může proto být použit (i jako důkaz v občanském soudním řízení)

zásadně jen se svolením fyzické osoby, která byla účastníkem tohoto hovoru“. V posuzovaném případě obviněné I. B. však nešlo o skrytě pořízený záznam soukromého telefonického hovoru dvou fyzických osob, jak tomu bylo v kauze, v níž rozhodl Ústavní soud citovaným nálezelem. Poškozený D. L. se telefonicky obrátil na záchrannou službu se žádostí o pomoc, přičemž sdělil údaje o svém zranění a o tom, kdo mu ho způsobil. Obrátil se tedy na veřejnou instituci, o které musel z povahy věci předpokládat, že hovor zaznamenává již proto, aby měla podklad k příslušnému zásahu či jinému opatření. Vezme-li se za tohoto stavu v úvahu, že na jedné straně stojí ústavně garantované právo poškozeného na ochranu soukromého života, které zahrnuje i právo rozhodnout podle vlastního uvážení o zpřístupnění skutečností z jeho soukromí, a že na druhé straně stojí veřejný zájem na objasnění trestného činu, který spadá do kategorie zvláště závažných zločinů, a na potrestání jeho pachatele, pak je třeba připustit, že dosažení účelu trestního řízení může být spojeno s nezbytným zásahem do osobnostních práv poškozeného jako jiné osoby, než proti které se řízení vede. Tento zásah však nesmí být v rozporu s principem proporcionality. Takový rozpor v dané věci není. Trestní stíhání obviněné bylo možné vést i proti vůli poškozeného. Negativní vztah poškozeného k trestnímu stíhání obviněné zásadně nemohl být důvodem nepřipustnosti získávání nezbytných informací o jeho zdravotním stavu konkretizovaných údaji o jeho zranění a o tom, kdo mu ho způsobil. Poškozený může zcela samostatně rozhodovat pouze o zájmech, které se týkají jen jeho, ale nemůže sám rozhodovat o zájmech, které se týkají společnosti jako celku. Potřeba ochrany života a zdraví je evidentně celospolečenským zájmem, který se uplatňuje prostřednictvím trestního řízení. Pokud by mělo být dokazování v trestním řízení limitováno tím, že obsah telefonického hovoru, jímž poškozený volal záchrannou službu, by jako důkaz byl použitelný jen se souhlasem poškozeného, pak by to vedlo jednak k nepřiměřenému posílení pozice poškozeného jako strany trestního řízení, jednak k významnému ztížení objektivního zjištění skutkového stavu věci. Použití důkazu, kterým byl záznam telefonického hovoru, při němž poškozený D. L. volal záchrannou službu, bylo vedeno legitimním účelem, tj. potřebou náležitě objasnění skutkového stavu ve věci zvláště závažného zločinu. Zároveň nešlo o žádný nepřiměřený zásah, což je zřejmé z povahy instituce, na kterou se poškozený obrátil, a z obsahu informací, které při hovoru sdělil. Nejvyšší soud proto dospěl k závěru, že záznam telefonického volání poškozeného na záchrannou službu nebyl nepoužitelný důkaz, a vycházel v tomto směru z nálezu Ústavního soudu ze dne 18. 12. 2006, sp. zn. [I. ÚS 321/06](#) (viz bod V. odůvodnění nálezu).

Za uvedeného stavu nejsou námitky obviněné proti použitelnosti některých důkazů dovolacím důvodem. Zbývá dodat, že dovolacím důvodem není ani další polemika obviněné s důkazy, se skutkovými zjištěními soudů a se způsobem, jímž soudy hodnotily důkazy. Dovolání obviněné v části, v níž bylo podáno s odkazem na ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., je dovoláním podaným z jiného než zákonného dovolacího důvodu.

Nejvyšší soud proto zjevně neopodstatněné dovolání obviněné I. B. podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl.